

DANMARK



I LÆNKER



TYSKERNE KØRER GENNEM VEJLE,
9. APRIL 1940

TYSK TROPPEPARADE
I KØBENHAVN



TYSKERNE PAA VEJ OP GENNEM
JYLLAND, 9. APRIL 1940

DANSK FILM CO. A/S

præsenterer

DANMARK I LÆNKER

Autentisk Film fra Danmarks 5 Besættelsesaar

*

Produktionschef: Olaf Böök Malmström

Redaktion: Gunnar Nu-Hansen

Tilrettelægning: Svend Methling

Musik: Emil Reesen

Fotografer: Hans Gjerløv - Jess Jessen - Olaf Böök Malmström

Svend A. Wilquin m. fl.

*

Tekst og Speaking: Gunnar Nu-Hansen

Klipning: Edith Schlüssel

Tone: Erik Rasmussen og Knud Kristensen

Kopi: A/S Johan Ankerstjerne

Udlejning: Film-Centralen-Palladium

*

Optaget i Samraad med Statens Arkiv
for historiske Film og Stemmer, Nationalmusæet,
ved Kaj Uldall





SCHALBURGVAGT FORAN FRIMURERLOGEN
I KØBENHAVN

Anmeldelse af nye
Rekrutter

FRITZ CLAUSEN TALER
VED FRIKORPS DANMARKS HJEMKOMST

SCHALBURGKORPSET
REKRUTTERES

FRIKORPS DANMARKS HJEMKOMST

Hans Gjerløv:

Sabotagen paa Heiber Service



En tidlig Søndag Morgen i Marts mødtes Gunnar Hansen. Olaf Malmström og jeg udenfor Østerport Station. Dagen før havde jeg været til Møde med Svend Lind-Gruppen for at faa Instrukser om den planlagte Sabotage mod Heiber Service paa Lyngbyvej, og nu var vi tre klar til at udføre vort Job, nemlig at filme Slagets Gang. — I en Taxa gik Turen ud til Lyngbyvej. Hvor skulde vi anbringe Kameraet? Det gik ikke at placere det i de private Beboelsesejendomme overfor, for vi havde paa Forhaand faaet Advarsel om, at der var Stikkere der omkring. Lidt længere oppe laa der imidlertid en Fabrikbygning, og fra den var der en udmærket Udsigt. Her paa Fabrikken traf vi Journalisten og Forfatteren Poul Overgaard Nielsen, der skulde samle Stof til sin Bog om Svend Lind-Gruppen.

Kl. 8 præcis begyndte Aktionen. Det var spændende Minutter. Tiden syntes meget lang, og dog tog det hele ikke mere end 8 Minutter. Vi ventede paa Knaldet — og saa kom det, men der viste sig intet ud over lidt Røg fra de sprængte Ruder. Billedmæssigt intet. Det maatte gøres om.

Søndagen efter var vi altsaa paa den igen, men denne Gang var Tidspunktet lagt lidt senere for ikke at vække Folk af deres søde Søvn. Jeg anbragte mig paa samme Sted som sidst og var klar til at køre løs, og denne Gang havde Sabotørerne den Fordel, at der overhovedet ikke var nogen til at passe paa — kun en Vagthund, som desværre maatte lade Livet. Aktionen forløb ganske planmæssigt, og jeg fik nu de Billeder, jeg ønskede: Fabrikens Tag røg til Vejrs, og Røgen væltede frem, og jeg lod Apparatet snurre og kunde slet ikke faa Billeder nok. Jeg var nok blevet staaende lidt længere, hvis ikke Poul havde rykket i mig og gjort mig opmærksom paa, at det gjaldt om at slippe væk, før Tyskerne kom.

Nede ved Udgangen stod der sort af Mennesker, og de forreste kiggede forbavset paa os, da vi kom gaaende. Men vi klarede Situationen ved i en ærgerlig Tone at sige til hinanden: »Det er vel nok skrap, at man ikke engang Søndag Formiddag kan faa Fred til at arbejde paa Kontoret!«

ENGLÆNDERNE NEDKASTER
AMMUNITION

HEIBER SERVICE-SABOTAGEN

FLAADEN SÆNKER SIG SELV

V. BOULEVARD 27, KØBENHAVN,
I FLAMMER EFTER ET ATTENTAT

JERNBANE SABOTAGE

Jess Jessen:

Da Politiet i Aalborg blev interneret

Den 19. September 1944, da det danske Politi blev interneret, arbejdede jeg, med mit Apparat skjult, i Nærheden af Politigaarden i Aalborg. Politiet blev ført til Barakkerne ved den tyske Radiostation paa Bejsbakken, og her fortsatte jeg Optagelserne skjult i en Villa. Et enkelt Billede blev taget fra Brevsprækken i Entrédøren, og Uheldet vilde, at en tysk Soldat kastede sit Blik paa Sprækken netop i det Øjeblik, hvor den smækkede op og i. I Løbet af 0,5 var Villaen omringet, men det lykkedes mig at flygte gennem en Havedør, og jeg løb saa hurtigt, jeg kunde, ned mod Skoven. En tysk Soldat skød et Par Skud efter mig, og jeg smed derfor min Taske med Apparatet ind i en Busk.

Jeg var imidlertid ikke saa heldig at undslippe, og ved det første Forhør paastod en af Soldaterne, at jeg havde haft en Taske med mig, da jeg ankom til Villaen. Jeg nægtede naturligvis, men Tyskerne gik mig efterhaanden saa haardt paa Klingen, at jeg var klar over, at der ikke var noget at gøre. Jeg blev af Gestapo ført til deres Hovedkvarter paa Højskolehjemmet, hvor man først ikke vilde have noget med Sagen at gøre, fordi den faldt ind under Spionage, og jeg maatte sidde fængslet 6—7 Dage, inden jeg blev taget i Forhør — et Forhør, der hurtigt bragte mig paa det rene med, at Gestapo ikke vidste Spor om mit Arbejde. Jeg maatte forklare, hvilke Optagelser jeg havde taget, og desværre lod det sig ikke nægte, at Filmen indeholdt Billeder af en tysk Forbindelsescentral, som kort Tid forinden var blevet sprængt i Luften midt paa Vesterbro i Aalborg — men jeg erklærede, at disse Billeder skulde bruges i en Luftværnsfilm, hvortil jeg netop manglede Optagelser af sammenstyrtede Huse. Den gik de paa — forøvrigt ligesom paa alt andet, jeg forklarede. Da man saaledes ikke kunde komme nogen Vegne med mig, blev jeg efter 10 Dages Forløb løsladt. Det var altsaa sidst i September, og nogle Dage efter, den 6. Oktober, var jeg i Aarhus og filme Schalburgtager paa Aarhus Hallen og nogle Fabriksanlæg, saa Gestapo vidste ikke, hvad de gjorde, da de ved Løsladelsen gav mig mit Apparat igen.

I Januar 1945 maatte jeg gaa under Jorden — jeg naaede lige at slippe af Sted en Time, før Gestapo kom for at arrestere mig. —

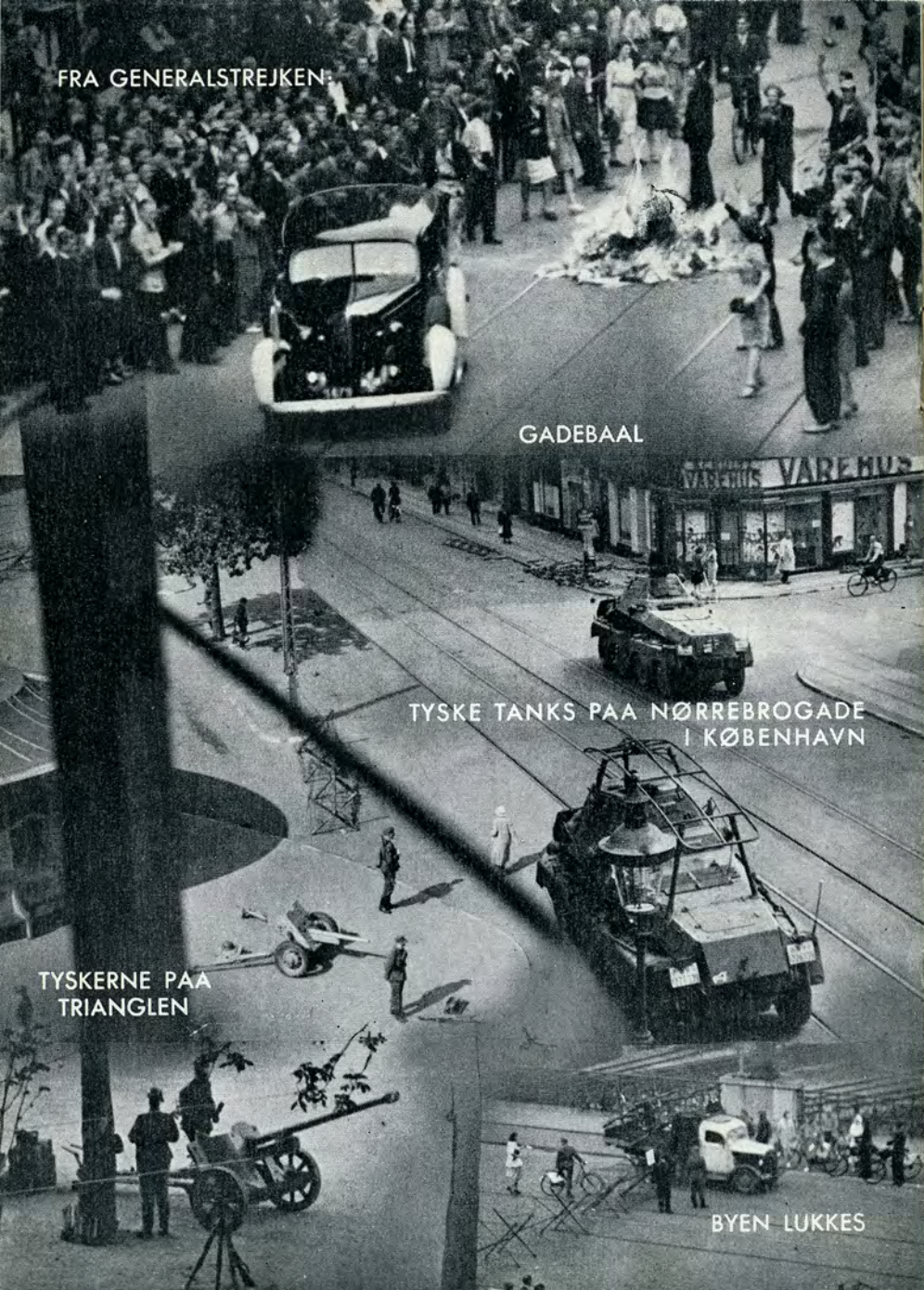


AF FILMENS INDHOLD

- Tyske Tropper gaar i Land ved Langelinje. Jylland besættes
- Kongens 70-Aars Fødselsdag den 26. September 1940
- De danske Nazisters Møde ved Den lille Hornblæser
- Flyvepladsen ved Aalborg anlægges
- De tyske Soldater plyndrer Danmark
- Frikorps Danmark vender hjem paa Orlov
- Luftangrebet paa Burmeister & Wain
- Sabotagerne bryder løs over hele Danmark
- Danmarks Nej den 29. August 1943
- Den sænkede Flaade
- Tyske SS-Folk terroriserer paa Raadhuspladsen
- Jødeforfølgelserne
- Heiber Automobil-Service i København sprænges i Luften
- Bombeattentat mod Storebæltsfærgen „Sjælland“
- Jernbanesabotørernes dristige Arbejde

- General Rommel besøger Jylland
- Fæstningsvolden langs den jyske Vestkyst
- Schalburgtagen begynder. Tivoli ødelægges
- Generalstreckens modige og dramatiske Uge
- Frøslev-Lejren
- Schalburgkorpset hverver Frivillige
- Ø. K.s Hovedbygning i København bombesprænges
- Tyske Flygtninge vælter ind over Danmark
- Gestapos Hovedkvarterer i København, Aarhus og Odense lægges i Ruiner
- Hipo-Korpset i Arbejde
- Razziaer paa aaben Gade
- Politiet vender hjem
- Svensk Røde-Kors i Arbejde
- Tyskernes Kapitulation den 4. Maj om Aftenen

FRA GENERALSTREJKEN:



GADEBAAL

TYSKE TANKS PAA NØRREBROGADE
I KØBENHAVN

TYSKERNE PAA
TRIANGLEN

BYEN LUKKES

Svend A. Wilquin:

Forum sprængt i Luften



Man har bedt mig fortælle om en af mine mest spændende Oplevelser fra den Tid, da jeg optog Billeder til Filmen »Danmark i Lænker«. Ja, det skulde jo synes let nok, for Oplevelser var der nok af, men om de egentlig var saa særligt spændende er jo straks et andet Spørgsmaal. Det var i alle Fald indtil det Tidspunkt, hvor jeg sluttede mit Arbejde, i August 1943, ikke livsfarligt at fotografere. Men det var naturligvis strengt forbudt at fotografere Hændelser og Ting, der ikke faldt i Traad med den tyske Propaganda.

Den 24. August lidt før Kl. 1 blev Forum sprængt i Luften, og et Øjeblik efter var jeg paa Stedet. Det store Glastag var sprængt, og Glasskaarene raslede ustandselig ned om Øerne paa Brandmandskabet og de tilstedeværende Tyskere.

Man havde netop faaet stillet nogle af de mange Etageskøjler op, som det var Meningen at fylde Hallen med, og fra Madrasserne, som var stoppet med Papir, blussede Ilden lystigt. Med en stor Krydsfinérplade over Hovedet for at beskytte mig mod de nedfaldende Glasstykker gik jeg derinde og fotograferede. Tyskerne stirrede paa Ødelæggelsernes Vederstyggelighed med et underligt fortabt Udtryk i deres Ansigter, men pludselig faar en af dem Øje paa mig og mit store Fotografiapparat. Ligbleg og med mange Mord i Øjnene for han hen imod mig. Nu var gode Raad dyre! Paa hans voldsomme Udgødelser svarede jeg imidlertid blot: »Deutsche Wochenschau!«, og saa var han beroliget.

Uden for blev jeg atrapperet af to skummelt udseende Individuer, der stak mig et Messingskilt for Øjnene og spurgte om mit Navn og Adresse. De var navnlig interesseret i at vide, hvorledes jeg kunde være saa hurtigt paa Pletten, det forekom dem aabenbart mistænkeligt. Jeg kunde ikke nærme mig, men fortalte dem, at jeg havde en speciel Aftale med Sabotørerne, hvorefter de fornærmede trak sig tilbage. Jeg var dog ikke rigtig glad for Situationen, navnlig fordi den ene af dem havde talt med umiskendelig tysk Akcent.

Næste Morgen rejste jeg til Jylland, og der var jeg den 29. August, da Gestapo sprængte Døren til min Lejlighed i et forgæves Forsøg paa at arrestere mig.



GADEUROLIGHEDER
UNDER GENERALSTREJKEN

Olaf Böök Malmström:

En Episode i Kolding

»Lønholt« og jeg var taget til Kolding for at fotografere Paabegyndelsen af Spærrezonen mellem Kolding og Esbjerg. Om Eftermiddagen var det vor Mening at tage en Del Arbejdere i Nærbil leder, da mange af dem var i en Alder af 12—14 Aar.

2 Timer før Delingen ventedes hjem fra Arbejde, var vi brudt ind paa et Loftskammer, som antagelig tilhørte en Radioforretning, for at finde et lille Tagvindue, hvor vi kunde stikke Objektivet ud igennem. Vi havde ladet Døren staa aaben, men ønskede dog ikke at gaa derop før i sidste Øjeblik, da vi kun kunde komme ud igen ad samme Vej, hvorfor vi stillede os nedenfor og ventede paa, at Drengene i Arbejdskolonnen skulde komme. De lod imidlertid vente paa sig, og Nazi-Indehaveren af den Forretning, som vi tilfældigvis stod udenfor, havde fattet Mistanke til de to »Fremmede« og foranlediget, at to typiske Forbrydere pludselig viste sig med deres Skydevaaben og paa tarveligt Dansk fortalte, at de tilhørte »Deutsche Sicherheits-Polizei«. Vi bad om at se deres Legitimation — og de viste os Skiltet, saa der var ingen Tvivl. Da de hørte, at vi boede privat, var deres Mistanke vakt. De konfererede indbyrdes, om de skulde gaa hjem og undersøge vores Bagage, hvilket vilde være meget uheldigt for os.

Da der ikke ret langt fra stod en dansk Betjent, forlangte vi i en meget bestemt Tone, at han skulde sættes ind i Sagen, og netop her ramte vi deres svage Punkt. Vi kunde med det samme se, at det var dem imod, og da vi fortsatte, spurgte de, om vi aldrig havde været antastet paa Gaden før, hvilket vi benægtede, hvorefter de spurgte, om jeg havde nogen Bagage med. Jeg svarede nej, og »Lønholt« svarede ligeledes nej. Herefter bad de os høfligt undskyldte og lod os gaa, men saa snart de havde vendt Ryggen til os, bukkede vi os ned, tog vores Haandtaske med Filmapparat og forsvandt. Vi ønskede bestemt ikke, at de skulde se Indholdet af det, — det indeholdt nemlig ufremkaldte Billeder af det tyske Hurtigbaadsværf i Kolding.

4 Gange, hvor jeg har været med, har vi været holdt op af Ty-skere, og 5 Gange er vi løbet fra dem, saa det kan ikke have været sportstrænedes Aandsfyrster alle.





GADERAZZIA

Gunnar Nu-Hansen:

Paa Raadhuspladsen 16. September 1944



Det var d. 16. September 1944.

Den foregaaende Aften havde tyske Politisoldater skudt i Blinde til højre og venstre paa Raadhuspladsen i København og derved saaret henved 30 fredelige Fodgængere. Det var mørkt, da Tyskerne begyndte Skydningen, og det morderiske Overfald steg i Uhygge ved de saaredes Stønnen og Raab om Hjælp. — Næste Formiddag fik jeg at vide, at der mange Steder paa Raadhuspladsen var ved at blive nedlagt Blomsterbuketter, hvor de tyske Kugler havde krævet Ofre. Det var oplagte Billeder til Filmen.

Der var ingen af vore Reportagefotografer hjemme, og jeg sendte derfor to Fotografelever af Sted med et Smalfilmsapparat, samtidig med at jeg indprentede dem at passe paa — at lade den ene dække den anden. — De faldt lige i Armene paa en civil Gestapomand.

Jeg var fulgt efter for at se, hvordan det gik dem med Fotograferingen, og jeg naaede lige at se dem blive ført ind paa Dagmarhus. De var blege som dette Programs Papir. De saa mig og lod mig forstaa, at den var gal.

Jeg fik derved et kærkomment Forspring. I en Fart tilbage til Dansk Films Kompagnis Kontor, hvor alt ubehageligt blev fjernet. Derefter til Radioavisen i Rosenørnsallé, hvor Skuffer og Skabe blev gennemgaaet. En Opringning til mit Hjem med Besked om at bringe bestemte Ting af Vejen — og saa ventede jeg paa Gestapo.

Jeg kunde godt være flygtet, men det var klogere, syntes jeg, at tage den Chance at prøve paa at faa de to unge Fotografelever ud af det tyske Politis Kloer. De vidste nemlig noget.

Det lykkedes. 4 Gestapomænd kom til Radiohuset og anholdt mig. Shellhuset var næste Etape. Saa fulgte Husundersøgelse og Afhøring. Derefter lange Diskussioner med Tyskerne for at faa de unge Mænd løsladt — hvad der ogsaa lykkedes, og Kl. godt 8 smækkede Celledøren til Nr. 153 i Vestre Fængsel tungt i bag mig. Da jeg nogen Tid efter blev løsladt, viste det sig, at Postbudet, mens Tyskerne foretog Husundersøgelse i mit Hjem, havde været der med en Filmsrulle med Optagelser af den tyske Hurtigbaadsstation i Kolding Fjord. Da jeg ikke var hjemme, gik han igen med Pakken.

